

Slovenski dom

Štev. 117

V Ljubljani, v ponedeljek, 24. maja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujea
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Perdite di naviglio nemico

Due navi da 8000 tonn. affondate, due altri unite silurate — 26 velivoli nemici abbattuti nel cielo della Sicilia

Bollettino no. 1093:

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 23 maggio 1943-XXI il seguente bollettino di guerra no. 1093:

Nuovi colpi sono stati portati dalla nostra arma aerea alla navigazione nemica lungo le coste Algero-tunisine: centrati da siluri, un mercantile da ottomila tonnellate colava a picco e una petroliera di eguale tonnellaggio esplodeva inabissandosi. Venivano inoltre colpiti un piroscafo da 7000 tonnellate nel Mediterraneo centrale, un cacciatorpediniere.

Incurioni avversarie sui centri della Sicilia hanno causato limitato numero di vittime e danni di non grande rilievo: risultano complessivamente abbattuti nel cielo dell'Isola 26 apparecchi, 16 dalla caccia italo-germanica e 10 dalle artiglierie contraeree.

Le perdite delle popolazioni civili segnalate a seguito delle incurioni di cui da notizia il bollettino odierno sono le seguenti:

In provincia di Agrigento 17 morti e 43 feriti; in provincia di Trapani 8 morti e 30 feriti

Izgube nasprotnega brodovja

Dve 8000 tonski ladji potopljene, dve drugi torpedirani — 26 sovražnih letal sestreljenih nad Sicilijo

Italijansko uradno vojno poročilo pravi:

Naše letalsko orožje je prizadelo nove udarce sovražni plovbi vzdolž alžirsko-tuniske obale. Zaleda od torpeda se je potopila 8000-tonska trgovska ladja in obenem je eksplodirala petrolejska ladja enake tonaže in se potem potopila. Vrh tega sta bila v osrednjem Sredozemskem morju zadeta 7000-tonski parnik in en torpedni rušilec.

Sovražni napadi na središču Sicilije so povzročili omejeno število žrtev in škodo majhnega pomena. Nad otokom je bilo sestreljenih 26 letal, in sicer 16 po italijansko-nemških lovcih, 10 pa po protiletalskem topništvu.

Izgube med civilnim prebivalstvom zaradi napadov, o katerih poročila današnje uradno poročilo, so naslednje: v pokrajini Agrigento 17 mrtvih in 43 ranjenih, v pokrajini Trapani pa 8 mrtvih in 30 ranjenih.

Lepa slovesnost za četrto obletnico v Rimu

Kri veže duhovno skupnost obeh narodov, ki ne bosta klonila

Rim, 23. maja. s. Četrto obletnico italijansko-nemškega pakta so slovesno obhajali v Rimu na pobudo italijansko-nemškega združenja v palači Draga. Prišli so minister za ljudsko kulturo Polverelli, državni podtajnik Rinaldi, nemški veleposlanik Mackensen, zastopniki senata kraljevine, zbornice fasijej in korporacij, kr. akademije Italije, zastopnik staba milice Ponticelli, generali kot zastopniki Oboroženih sil, minister Vitelli kot zastopnik zunanega ministra, generalni ravnatelj za ljudsko kulturo, osebe nemškega veleposlaništva, prefekt Presti, generalni ravnatelj IRC De Feo, senatorji, nacionalni svetniki, akademiki in odličniki iz političnih, znanstvenih in kulturnih krogov.

Slovesnost se je pričela z narodnimi himnami, nakar je minister Polverelli pozdravil nemškega veleposlanika v. Maekensena, hoteč s tem pozdraviti vse nemški narod. Pozdrav je veljal tudi narodnikom oborožene sile in voditeljem nemško-italijanske družbe.

Nato je imel nacionalni svetnik Asquini slavnostni govor. Potem ko je orisal zgodovino dogodkov, ki so dovedli do podpisa pakta, je prikazal vojne dogodke, zatrjujoč, da je v trdnosti italijansko-nemškega zavezništva najvišje poročilo za zmago. Zaključil je svoj govor s hvaležno in vdano mislijo velikim poglavarjem, ki nas vodi. Ti tolažitve ne samo usodo pokolenj, temveč tudi oporočilo padlih in upanje tistih, ki bodo prišli za nami. Tolmačijo pravičnost zgodovine.

Končno je govoril nemški veleposlanik v. Maekensen, ki je kot prijatelj prinesel pozdrav vlade in nemškega naroda italijanskemu narodu. Bolj kakor kdaj bijejo na ta dan, ki je zgodovinskega pomena v evropskem življenju, skupno srca nemškega ljudstva s srca slavni italijanski ljudi. Oboje se ozira, je vzkljnil v. Maekensen, na štiri pretekla leta in se začudeno ustavlja na ogromnem naporu ob nepretrgljivih dogodkih, h katerim sta dva genija pozvala dva naroda, ki imata kakor noben drugi pravico in dolžnost biti vedno učitelja človeštva, to pa zaradi bogastva, ki sta ga na vseh področjih človeškega udejstvovanja s polnimi rokami in v velikodušnosti trosila vsem svetu, o čemer pričajo njihova nesmrtna dela v umetnosti in znanosti.

Pred našim duhom so vstale naše krasne stolnice, naše dragocene knjižnice, naše neštete za blagor človeštva ustvarjene ustanove, in z grozo se zdrzemo ob pogledu na razdejanje, ki ga seje svetoskrbna roka, katera stremi samo po nizki gospodarski spekulaciji. Za naše sovražnike je vojna samo zadeva, kopičevanja in krivičnega prisvajanja dobrin drugih. Za nas je bila vojna vedno obramba naše dediščine, zlasti naše du-

Trdna vera v moč skupnega orožja

Čestitke državnih poglavarjev za četrto obletnico jeklenega pakta

Rim, 24. maja. s. Ob četrtri obletnici podpisa italijansko-nemške pogodbe so voditelji obeh sil izmenjali naslednje brzojavke:

>Nj. Vel. Kralju in Cesarju!

Ob današnji obletnici v spomin četrte obletnice dneva, ko je bila slovesno podpisana pogodba prijateljstva in orožja med našima dvema narodoma, prosim Vaše Veličanstvo, da sprejmete moje najpriskrenejše pozdrave ter najiskrenejše čestitke moje in nemškega naroda za srečo in bodočnost Italije in za borbo njenega orožja. — Adolf Hitler.

>Führerju!

Ob četrtri obletnici zavezniške pogodbe, ki družijo naša naroda, Vam, Führer, želim poslati najpriskrenejše želje za veličino in uspehe nemškega naroda v zavesti, da bo vrednost našega orožja morala zmagati! — Viktor Emanuel.

>Ekselenci predsedniku italijanske vlade Benitu Mussoliniju!

Duce, ob priliki obletnice dneva, ko sta se naši dve zemlji — sedaj je tega štiri leta — združili v nerazrušljivo skupnost v borbi in usodi s sklenitvijo prijateljske in zavezniške pogodbe, Vam pošiljam pozdrave in imenu vsega nemškega naroda in moje pozdrave ter najbolj iskrene in tople želje. Spominjam se tudi s čustvi priskrenejše vzajemnosti junaških bojev italijanskih oboroženih sil v

skupni veliki borbi za svobodo in bodočnost naših narodov in izražam svoje nezlomljivo prepričanje, da se bodo na koncu teh zgodovinskih dogodkov z ogromnim obsegom prispevkov in žrtev, ki jih je bilo treba dati, zaključili z najvišjim plačilom, in sicer s slavno zmago naše pravične stvari. — Vaš Adolf Hitler.

>Führerju!

Danes ob četrtri obletnici podpisa zgodovinske pogodbe in v času, ko naše vojske in naši narodi vzdržujejo junaško borbo proti skupnim sovražnikom, Vam želim, Führer, ponovno potrditi nerazrušljivo vzajemnost v orožju in čustvih fašistične Italije za narodnosocialistično Nemčijo, kakor tudi naše popolno zaupanje v zmago sil osi in trojnega pakta. — Mussolini.

>Ekselenci predsedniku italijanske vlade Benitu Mussoliniju!

Za današnjo obletnico sklenitve pogodbe, s katero sta se Nemčija in Italija povezali v jekleno enoto, da bi jamčili in zagotovili svoje življenjske pravice, Vas prosim, Duce, da sprejmete moje pozdrave in najbolj iskrene in priskrenejše čestitke. Vem, da sem združen s Vami v gotovosti, da se bo ta trda borba končala s porazom naših nasprotnikov in prinesla srečno bodočnost nemškemu in italijanskemu narodu ter njihovim zaveznikom. — Joachim v. Ribbentrop.

Na ruskem bojišču miren dan

Nemška letala potopila več ladij ob kavkaški obali - Na skrajnem severu potopljena nasprotna 3000 tonska ladja — Zavezniki so izgubili 20 letal

Hitlerjev glavni stan, 24. maja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču nobenega bistvenega bojnega delovanja.

Letalstvo je ob kavkaški obali uničilo več sovjetskih ladij za prevoz iz zaledja in hudo

bombardiralo železniške prevoze in važna sovjetska razkladišča.

Nemška lahka bojna letala so potopila v vodoravni visoki severni sovražno 3000-tonsko trgovsko ladjo.

V Sredozemlju so nemški lovci in protiletalsko topništvo 22. maja sestrelili 20 sovražnih letal.

Seja medministrskega odbora za preskrbo in cene

Stanje prehrane je zadovoljivo, ostro nastopanje proti črni borzi pa naj omogoči povečanje obrokov racioniranih živil

22. maja se je pod Ducejevim predstvom sestel medministrski odbor za vzporeditev preskrbe in cen. Navzoči so bili vsi člani odbora.

Stanje preskrbe. Minister za kmetijstvo je poročal o izgledih stanja prehrane in je natančno razložil uspehe, dosežene pri gojenju žit. Ti uspehi

jamčijo za prehransko stabilnost, glede bližajoče se žetve pa tudi izvedbo načrta, ki je bil svoj čas sestavljen. Načrtno nadzorstvo nad porabo, omejitvene uredbe za mlinarstvo, za rezervo in za slaščičarne, vrh tega pa vestno delo, ki ga je med kmetovalci opravljala stranka, posebno pa zvezni tajniki in tajniki fašijev, da bi obdržali na potrebi višini donosanje žita na zbirališču, in sicer s prostovoljnimi in odgovornostmi polnim razumevanjem za potrebe države, so dejstva, ki so omogočila izvedbo načrtov za preskrbo na tem življenjsko pomembnem področju. Odbor je poudaril, da je prehransko stanje treba smatrati za popolnoma zadovoljivo, upoštevajoč pri tem trenutno dobo neizogibne konjunkturo v času med zimsko in spomladansko proizvodnjo in letno proizvodnjo sadja in povrtnine.

Ureditev zbiranja žita. Nato je minister za kmetijstvo razložil ukrepe, ki urejajo nadzorstvo nad mlaičvo, ugotavljanje višine pridelka in donosanje žita na zbirališča za bližajočo se žetev. Ti ukrepi potrjujejo zasego vsega pridelka pšenice in drugih žitnih vrst, točno določajo odgovornost voditeljev kmetijskih družb tudi glede prijavljanja pridelkov kolonistov, najemnikov in drugih soudeležencev, uveljavljajo pa popolno prepoved trgovanja s karkršni koli količino žita. Dalje določajo obseg delovanja občinskih uradov za ocenjevanje pridelkov ter stalno in nepretrgano nadzorstvo nad mlaičvo in za to delo bodo v sleherni pokrajini postavljeni vojaški in civilne osebe. Strogo nadzorstveno delo, ki ga bodo vodili prefekti, mora opravljati policija, ki bo zatrla vsako možnost zlorab od strani tistih, ki bi se radi izognili tem obveznostim, katere pa ogromna večina pridelovalcev vestno izpolnjuje in ima zato pravico videti, da jih spoštujejo tudi drugi.

Duce je povzel besedo, da bi podrtal pomen navodil, ki jih je minister za kmetijstvo napovedal za ureditev žetve in zbiranja in katere je odbor odobril. Duce je omenil, da bodo vestno izpolnjevanje te uredbe ter načrtno in neumorno delovanje policijskih ustanov in posebno karabinjerskih oddelkov proti črni borzi ustvarili možnost, da se bodo povečali obroki najvažnejših živil.

Po poročilu ministra za kmetijstvo je odbor končno doletel sledeče količine pšenice, katere bodo pridelovalci smeli obdržati za svoje družinske potrebe: pridelovalci, ročni delavci (upoštevani so kolonisti, najemniki in podobno): 200 kg. Pridelovalci, ki niso ročni delavci, pa neposredno vodijo podjetje, dalje pa tudi sorodne vrste pridelovalcev po 110 kg. Zaloge za setev pa ostanejo iste, kakor jih je dovolila uredba iz lanskega leta.

Odbor se bo vnovič sestel v ponedeljek, dne 31. maja.

Danski kralj Kristijan je sprejel v posebni oddelci v kraljevi palači italijanskega poslanika v Kodanju markija Diano.

Čungkingške čete, ki so se predale pretekli mesec Japoncem, so bile reorganizirane kot 12. neodvisna pehotna brigada kitajskih narodnih čet, katerim poveljuje general Čeng Kung.

Turški parnik »Sakarija« je na potovanju iz Carigrada v Mesino v bližini Antale nasedel na čeri. Se razklat na dvoje in se takoj potopil. Natovorjen je bil s kromom.

>V. Ribbentropu!

Ko Italija slavi četrto obletnico podpisa ene pogodbe, ki je Nemčijo in Italijo danes združila v pobratimstvu orožja in ju skupne borbe vedno bolj vežejo, Vam pošiljam moj pozdrav skupno z željo za končno zmago naših vojsk. — Mussolini.

Razpust kominterne — spretna Stalinova igra

Stockholm, 24. maja. s. V moskovski »Pravdi« je bil 15. maja objavljen sklep predsednika Kominterne, s katerim se razpušča mednarodna komunistična zveza, ker da nasprotuje komunističnim gibanjem v posameznih državah. Do razpusta tretje internacionale je prišlo po uradnem priznanju vseh komunističnih strank v vseh državah, ki so zaveznice Angležev in Amerikancev, in pomeni nov propagandistični moskovski manevar, katerega sta Stalinu verjetno nasvetovala Roosevelt in Churchill, ker jima povzroča skrbni vedno bolj naraščajoča protiboljševiški gibanje, ki se kaže v državah, zaveznicah Rusije. Toda ta trik je preotročji in preveč računa na človeško neumnost, da bi mogel koga prevarati. Komunistizem v raznih svetovnih državah je vseh znan in ga podpihuje, vodi in nadzira neposredno Kremenj sam. To je gibanje za svetovno revolucijo in Kominterne, ki je eno in isto z moskovsko vlado, tega ne more zanikati. Tretja internacionala, ki je njen globalni organ, skuša danes spreminiti svojo zunanost, ker je vse preveč oskropljena s krvjo in omadeževana z barbarstvom. Pod novo krinko bo osrednji odbor tretje internacionale nadaljeval s svojim delom in bo še naprej hlepel po revoluciji, ki naj bi spravila v njegove kremele ves svet. S tem trikom bi Roosevelt in Churchill rada položila ameriško in angleško prebivalstvo, ki se boji boljševiškega zavezništva. Toda sleparija je preočitna, da bi koga mogla premotiti.

Madrid, 23. maja. s. Napoved o razpustu komunistične internacionale so v Španiji sprejeli zelo hladno. Tukajšnji politični krogi smatrajo ta dogodek kot novo Stalinovo past in trik, ki naj bi mu dal proste roke za vodstvo komunističnega gibanja v vseh državah, zraven pa bi se znebil sleherne odgovornosti. Okoliščine, ki jih je sedanja svetovna vojna ustvarila in zavoljo katerih je Moskva »naročila« razpust komunistične internacionale, govore za to, da je bil Stalin prisiljen do takšnega koraka zaradi potrebe, da si s hinavskim manevarom pridobi zaupanje večine prebivalstva v Združenih državah in v Angliji, ki je hudo nasprotna komunistu. V resnici pa ostane Stalinov cilj še vedno isti, namreč boljševizacija vsega sveta. List »Arriba« posveča svoj vodnik razpustu internacionale in poudarja hinavščino tega odloka, ki ni nič drugega kakor uporaba starega Marxovega pravila, da je treba iz taktičnih razlogov načela podrediti trenutnim potrebam. To pravilo so komunisti vselej spretno uporabljali. Razpustitveni odlok naj bi pokazal, da se Rusija danes bori samo kot narodna država brez ozira na svojo politično obliko in da so se komunistične skupine v drugih državah prelevile v neke vrste narodne stranke, ki nimajo prav nobenega opravka z mednarodno komunistično organizacijo v Moskvi. Ta trik pa ne more nikogar presenetiti, saj igra, katero je svet spregledal ob katynski aferi, tudi nekaj pove. Sedmi svetovni kongres tretje internacionale, ki je bil v Moskvi leta 1935, je vse delo prepustil tako imenovanim ljudskim frontam in skušal vse zavedljivo predstaviti tako, kakor da bi se komunisti odločili sodelovanju z meščanskimi in levičarskimi skupinami. In na ta način je rdeči car zmeraj lahko presenečal lahkomišelnih demokracije. Mi že vemo, kako je s sodelovanjem komunistov z levičarskimi republikanci, ve pa tudi Francija. List nadaljuje takole: Včerajšnji manevar se nič ne razlikuje od dosedanjih in v bistvu delovanja internacionale nič ne spreminja, kajti komunisti na vsem svetu prav dobro vedo, čemu služijo in kako morajo služiti. Dobro poznajo taktična načela Marxa, Lenina in Stalina in vedo, da 30. člen kominternskih pravil zahteva od komunistične stranke, da je zmerom pripravljena spretno spreminjati svoje oblike. Preobrazba, ki jo bodo te stranke danes izvedle, ima namen, da se te stranke lahko pojavijo kot narodne stranke in da ponudijo svoje sodelovanje obstoječim vladam ali pa morebitnim bodočim vladam. Kdo pa jim bo mogel še verjeti? Menda nihče. List končuje takole: Četudi komunistična internacionala menja svojo krinko, ker sedanja pač ni primerna za ta čas in za dosego ciljev, vendar ostane neopremienjena težnja po rdeči revoluciji, kakor sta jo vsemu svetu napovedala v preteklem stoletju Marx in Engels.

Vesti 24. maja

Angleški minister Morrison je dal zagotovilo, da bodo odšel poljski tisk in Poljake v Anglijo nadzorovali, ker so uvideli, da poljska delavnost lahko samo škoduje Angliji in njenim odnosom s Sovjetsko Rusijo.

Nemška letala so včeraj napadla cilje na severni strani Lisičinska, kakor tudi zbirališča čet ter povzročila velike izgube. Pri polotoku Pecatori pa so potopili eno sovjetsko 4000 tonsko tovorno ladjo. V včerajšnjih letalskih bojih so Nemci sestrelili 23 sovjetskih letal, sami pa so izgubili tri letala.

Poročila iz Kaira pravijo, da so oblasti ponovno znižale obrok riža in žita. Poročajo pa tudi o vedno strožjem nadzorstvu v Palestini in Siriji, kjer so preiskave in aretacije na dnevnem redu.

V Sofijo se je povrnil po štiridnevem obisku iz Budimpešte vrhovni poveljnik bolgarske vojske general Lukas.

Ljubljana se pripravlja na skupno nedeljsko posvetitev Mariji

Ljubljana, 24. maja.

Kakor zadnje nedelje tako je bila tudi večerajšnja nedelja dan posvetitev in prireditev na čast Marijinemu Sreču. Vsi stanovi — od mladine do staršev — so se odzvali klicu svojega škofa, da izpolnijo željo sv. Očeta in se v teh časih posvete naši največji Pomočnici.

Tako so večeraj zjutraj napolnili vse ljubljanske cerkve zakoni — moške in ženske, popoldne pa so se zbrali v župnih cerkvah in se posvetili Mariji.

Posvetilne pobožnosti so postale tako nekeke notranje obnove in opravila jih bodo tudi nekatera posamezna podjetja. Večera dopoldne je tako opravilo uslužbenstvo Ljudske tiskarne to posvetilno pobožnost v kapelici sv. Jožefa v hiralnici. Po slavnostnem govoru zastopnika g. škola generalnega vikarja mil. Igu. Nadraba, ki je blagoslovil spominsko podobo Matere Božje in izvršil posvetitev uslužbenstva, je opravil predsednik KTD g. dr. Odar Alojzij še slovesno sveto mašo, med katero je uslužbenstvo prepevalo Marijine pesmi. V soboto so se posvetili Mariji tudi uslužbeni Vzajemne zavarovalnice. Pa tudi drugi zavodi bodo priredili take zasebne posvetitve.

Ljudskošolska akademija v Unionu

Številnim prireditvam v zadnjih dveh mesecih se je pridružila še akademija ljudskošolske mladine. V veliki unionski dvorani, ki je bila za to priložnost še posebno lepo okrašena, so se zbrali otroci s svojimi starši in številni ljubitelji mladine, med njimi tudi g. škof dr. Gr. Rožman.

Kakor je mladina sama pristrana, tako je bila tudi njena akademija izraz njihove duše in veselja. Na sporedu je bilo več pevskih točk, deklaracij in raznih prizorčkov. Težko bi bilo reči, katero točko so malčki najlepše izvedli, kajti vse

so bile pristrane in so ogrele vse navzoče. Po kratkem in lepem nagovoru župnika o. Krizostoma s otroci zapeli nekaj Marijinih pesmi. Sledil je prizorček »Dečkov z lučkami« in belo oblečenih deklet, ki so prinesle pred Marijin kramar, vijolice, vrtnice in lilije ter ozaljšale Marijin oltarček. Vzgojitelji so z mladino pripravili tako lep venci točk, da je bila njihova prireditev zares dostojna velikemu prazniku mladine, ki se je s to prireditvijo po cerkvenih pobožnostih tudi nekako javno priznala Mariji — svoji Vodnici. Vse točke, tako »Vojahic«, »Janko in Verica«, »Gospodov dan« in vse druge so vso dvorano navdušile, mladini pa pripravile priznanje za njihov trud.

Večerašnji dan je bil torej dan dobre mladine in dobrih staršev. Iz oči nastopajoče mladine in prisotnih staršev ter številnih otrok, ki so prihiteli, da skupno proslavijo Marijo, je žarela ogenj ljubezni in vdanosti Materi božji. Človek je takih prizorov kar vesel. Dal Bog, da bi ta ogenj ljubezni objel vse naše družine in ogrel vse zakonce ter otroke. V ta namen je tudi mladina priredila Mariji posvetilni dan, da izprosi od nje milosti tudi za take družine in tako mladino.

Procesija na Rakovniku

Letos so prišli romarji in častilci Marije Pomočnice kristjanov na Rakovniku že nedeljo prej kot druga leta. Prihodnja nedelja je namreč namenjena posvetitvi vse škofije, v soboto pa se bo zbrala na Rakovniku vsa verna Ljubljana, ki bo prišla s svojim škofom v spokorni procesiji.

Že dopoldne so hitele množice Marijinih častilcev na Rakovnik. Popoldne pa je bila na slavnostni pridigi o. Odila vsakoletna procesija s kipom Marije Pomočnice. V procesiji je bilo tudi mnogo moč in fantov ter mladine.

Claudelovo »Marijino oznanjenje« na frančiškanskem odru

Misterij Marijino oznanjenje je gotovo najlepše in tudi odsko najbolj uporabljivo delo. Katoliška ekspresionistična drama, ki je katoliški umetnosti pokazala nova, širša in poglobljena pota. Fatum grških dram, ki je postavljalo celo Sofokla pred toliko nerešljivih problemov in tajn človeškega življenja, je zamenjal z Milostjo in jo pokazal kot realno in živo dejstvo, ki posega v naš tvarni in duhovni svet. Za Claudelovega predhodnika lahko smatramo Corneilleovega »Polyeucteja«, kjer tudi Milost na čudežen način spreobrača pagane. Seveda pa Claudel to pokaže vse močnejše. Razumljivo, ker Corneill ni imel v uporabo umetniških sredstev 20. veka (dramskih impresij, odkritij podzvesti, kar sta n. pr. uporabljala Maeterlinck in Strindberg, ki sta dala Claudelu precej pobud in navdihov).

Ko je Marijo oznanjenje izšlo (1912), je bil to velik književni dogodek, ki je v svetu močno odjeknil. (Ceprav so na novo in pomlajeno kat. umetnost gledali le bolj prezirljivo in v viška.) Pariški »Matine« je zapisal: »Čudno, da se je moglo delo take vrste pojaviti v našem času. Saj se zdi, kakor da pripada neki davno pozabljeni umetnosti, n. pr. tisti, ki je gradila katedrale...« To je resnično misterij, ki z docela priprostim dejanjem pokazuje napetost in trenenje človeških sil. To delo jemlje od drame le simbolizem, da more pokazati usmiljenje, žrtve, svetost in čudež ter Milost. Nazadnje pa tudi tisto vez ljubezni, s katero so povezani verniki (Communio sanctorum).

Oglejmo si na kratko zunanji okvir te drame in nato še notranje duhovne silnice, njeno metafizično bistvo. Čas dejanja je srednji vek. Okolje Combernon blizu Reimsa. Čuden in skrivnosten čas. Cerkev ima tri papeže, krivoverstvo cvete. Ponizano Francevijo vodi sv. Ivana Arška, ki hoče v Reimsu okronati kralja. Tam gradi stavbenik Peter Craonski veličastno katedralo (z

njegovimi besedami nam Claudel izpoveduje svoje pojmovanje življenja in umetniški Credo). Ko se je Peter nekoč mudil na Combernonu pri zakupniku Vercorsu, je hotel zapeljati njegovo hčer Violano. Za kazen je postal gobav. In v uvodna igra nam pokaže ponoven sestanek Petra in Violane. Ljubi jo, toda gobav je. Sedaj se bo posvetil Bogu. Gradiviti cerkva, da se s njimi povelja Bog. Violana ga iz usmiljenja poljubi. Ta poljub pa je videla njena sestra Mara, posebej ljubezniva in zlo, in začne spletakariti pri Violaninem zaročencu Jakobu, ki je na posestvu za hlapca, in bi ga hotela Mara imeti zase. Stari Vercors nenadoma začuti v sebi klic, da poroka na Kristusov grob. Sledi globok in pretresljiv prizor, ko se posavlja od žene in hčera in daje svoje posestvo v upravo Jakobu, daje mu pa tudi Violano za ženo. V tem pa začne Mara svoje zločinske spletke. V krasnem prizoru (kritiki ga imenujejo francoska Visoka pesem) vidimo Jakoba in Violano v obleki neveste, ko si zagotavljata svojo ljubezen in mu Violana pove, da je okužena od gob, ker je poljubila Petra. Jakob sedaj po naloževanju Mare verjame in trdi, da se mu je dala tudi s telesom in jo zavzame. Violana-gobavka mora v pustnjo, da ne okuži drugih. Jakob in Mara se vzameta. Dobita otroka. Nekoč — ko je Jakob z doma — otrok nenadoma umre. Obupana Mara hiti k sestri, da ji oživi otroka. Saj čemu pa živi tako svetniško, če ji tega ne more storiti. Božična noč v jami pri gobavki. Mara bere Violani, ki je že tudi slepa, božični oficij. Violana pestuje mrljika. In takrat se zgodi čudež. Otroci oživi. Še več: Violana-devica ga podoji, podoji otroka, ki ga je nekoč tako želela z Jakobom. Obujeni otrok dobi celó barvo njenih oči. Saj ga je na neki čudežen način rodila. Mara se prestraši, da bi o tem zvedel Jakob in Violano znova zaljublil, pa jo pahne v peščenik. Tu jo najde Peter Craonski in odnese na Combernon. Violana še živi. Kaj se je zgodilo pove Violana Jakobu, ki ga še vedno ljubi. V tem se vrne iz svete zemlje oče Andrej — mati je že prej umrla —, Violana umre. Jakob hoče zavreči svojo ženo Mara, pa ju oče spravi. Ostati mora na domu in skrbeti zanj, kakor je skrbel on in njegovi predniki. Vsi spoznajo, kako krivični so bili čisti Violani. Tudi Mara postane drugačna. Peter, rešen telesnih peščenj, dožida katedralo, kralj je kronan v Reimsu (kronanje je bilo nekaj mesecev prej in ne o božiču, kar je avtor hote zamenjati). Cerkev dobi spet pravega papeža in je ozdravljena svoje najbolj boleče rane. S tem je Claudel družinsko dramo Vercorsove družine in Violanino žrtve zanj postavil na vse širšo podlago: tragedija je postala reprezentant neke velike dobe.

Marijin. oznanjenja ne smemo vzeti realistič.

no, samo simbolno. Vse osebe so predstavljane pojmovno. Violana, najlepši lik Claudelovih dram, je heroj evangelijske pokorščine, nosilka glavne ideje v drami: krščanske žrtve. Trpi, ker to zahteva od nje Bog. Od svoje osebne bolečine prehaja na splošno bolečino, ki je doletela Cerkev, svoje trpljenje posveča za prepoved človeštva. Tonquede pravi v svoji študiji, da je avtorju uspelo dati z Violano »psihologijo popolne žrtve«. Peter Craonski pokaže nesebičnega umetnika-graditelja, ki živi le za slavo božjo. Mara je posebej ljubezniva in trdosrčna. Oče Andrej, stari zakupnik, ki je množil svoje imetje z naporom, dolžnostjo in zdravo pametjo, oči, ki čaka svoj večer po dobro opravljenem delu, ves zakoreninjen v zemljo in Boga. Središče dram je zajeto docela duhovno in metafizično: kjer je greh, je tudi trpljenje, a kjer je hoteno trpljenje nekega člana družbe v vezi z mističnim telesom, — s Kristusom v Cerkvi — tam Bog večkrat in mnogim zato podeli milost odpuščanja. Tako postane Milost veliki činitelj v krščanski drami, s čimer je storjen mogočen korak k globljemu pojmovanju umetnosti.

Drami so kritiki tudi marsikaj očitali. Razen nekaterih dolgovestnosti tudi rahlo Violanino senzitivnost, ki ne popusti niti na njeni smrtni postelji. Še vedno je zaljubljena v Jakoba. Res je to nekoliko čudno psihološko dejstvo za osebo, ki se je popolnoma žrtvovala in predala Bogu. »Milost ne trpi kompromisov« pravi v študiji o Violani Mondadon. Toda to so že teološke finese. Na vsak način je Marijino oznanjenje krasna in veličastna drama in Violana čudovito globoko prikazana. Violana se žrtvuje brez mrmranja in oklevanja, veselo, kakor se je Marija, ko je zaljubljena angelovo vest. Tudi Violana pravi: Ecce ancila Domini. Naj bo, kar hoče od mene Bog.

Priznati pa moramo, da je Marijino oznanjenje predvsem drama za branje. Na odru se prav tisto nagloble in najlajše izgubi. Prav zato jo je težko spraviti na oder. Zahteva močne duhovne uglašenosti in globokega spoznanja verskih in dušnih tajn.

To smo videli tudi pri večerašnji predstavi, ki bi bila trd oreh celo za velike umetnike, kaj šele za priložnostne igralce. Zato menim, da ni bilo dobro izbrati tako težko stvar.

Priznam: vsa čast režiserju in igralcem. Res so se potrudili in dali, kar so mogli. V tem oziru gotovo zaslužijo priznanje za požrtvovalnost in trud. Odkrito pa moramo tudi povedati, da je bila predstava vendarle samo blede kopija, ki ni mogla podati veličine in globine dela, ki je predvsem branje za tihe ure in meditacije. Pomanjkljivost je bila posebno občutna pri prizoru v gobavkini jami (božična noč), ko se zgodi čudež. Ne vem, kdo od gledavcev bo vedel kako se to zgodi in za kaj prav za prav gre. Režiser bi bil rajši črtal tekst drugje. Škoda je tudi prizora, ki je izpuščen, ko oče Andrej reže od slovesu družini kruh (Euharistična simbolika). Občinstvo, ki zahaja v frančiškansko dvorano, bodo morda citati latinske liturgije. Prelepi sprev: Regina laetare, bi bilo treba dati poslovenjen.

Prevod (Ante Debeljak) pa je sočen in poln. Severin Sali.

Navodila pripravljalnega odbora za spravi teden

Spravi teden od 23. do 29. maja naj bo čas najgloblje priprave vseh Slovencev brez izjeme na končno posvetitev škofije brezmadežnemu Marijinemu Sreču, ki bo v nedeljo, 30. maja, po vseh cerkvah pri dopoldanskih mašah.

Od ponedeljka, 24. maja, pa do sobote, 29. maja, so po vseh cerkvah zjutraj ob 6 ali pa ob 7 (glejte oznanila) sv. maše za dober uspeh posvetitev. K tem mašam so vabljeni vsi, posebno pa še mladina in moški. Četrto uro pred smarnicami je povsod po cerkvah molitev rožnega venca.

Po Angelovem češenju bo vsak dan vabil veliki zvon k pokori in zadoščevanju.

Spokorno-spravi dan je sobota, 29. maja. Ta dan bodo skoraj po vseh cerkvah sv. maše, kakor ob nedeljah. Glavna maša bo spravi maša za odpuščanje grehov. Udeležujmo se v

Novo mesto

Sprememba službe božje v kapiteljski cerkvi. Od 23. maja dalje se na kapitlju nekoliko spremenil red božje službe. Namesto ob pol 10 bo vnaprej šolska sv. maša točno ob 8, glavno dopoldansko opravilo se pa prične ob 10. Upamo, da bo ta potrebna sprememba vsestransko zadovoljila vernike. Ves drugi red bogoslužnih opravil v župnijski cerkvi ostane nespremenjen.

Sprejem voditeljev lovske in ribiške zveze pri Visokem komisarju

Ljubljana, 24. maja.

Visoki komisar je sprejel v vladni palači ob navzočnosti viceprefekta dr. Davida, zaupnika CONA-Burattija in šefa upravne službe Vis. komisarijata voditelje lovske in ribiške zveze v Ljubljani.

Navzoči so bili za Zvezo lovcev predsednik odvetnik dr. Krejči, podpredsednik g. Pogačnik, predsednik Lovskega društva v Ljubljani odvetnik dr. Tavčar, tajnik zveze Mladič in blagajnik Novak; za Zvezo ribičev pa predsednik g. Bogataj, podpredsednik dr. Božič, predsednik Ribiškega društva g. Pustoslavšek in tajnik zveze dr. Bevk.

Po poročilih predsednikov je Visoki komisar proučil razna predložena vprašanja in odločil, naj se rešijo v skladu s sedanjim vojnim stanjem in položajem pokrajine.

Za lov se bodo pripravili ukrepi glede ukinitve plačevanja prispevkov lovskih društev in drugih dajatev, ki se tičejo lova.

Za ribištvo je bilo sklenjeno, da se bo še nadalje vlagal ribji zarod v vode, ki so primerne za razmnoževanje.

Posebne določbe bodo izdane, da se prepreči zloraba lova in ribolova, zlasti z uporabljanjem prepovedanih in škodljivih sredstev.

FRANČISKANSKA DVORANA

Pod pokroviteljstvom prevz. knezoškofa dr. Gregorija Rožmana
PAUL CLAUDEL

OZNANJENJE MARIJINO

Slovesna drama v 4 dejanjih z uvodno igro.

To svetovno znano delo velikega katoliškega pisatelja Paula Claudela bo na sporedu jutri, v torek, ob 7 zv. v Frančiškanskem gledališču. Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini Sfiligoy, Frančiškanska 1. ter eno uro pred začetkom predstave pri blagajni Frančiškanskega gledališča.

Matere, dekleta!

Danes zvečer je v frančiškanskem gledališču na sporedu zborna igra »Sv. Cecilija« — spisal Josef Boon, ki je šla v svetu že preko vseh katoliških odrov. To odsko delo J. Boona je naravnost program za žene in dekleta. Danes, ko je tudi ženi in dekletu potrebna jasnost v vseh življenjskih vprašanjih bolj kot kdaj prej, je ta zborna igra dvakrat dobrodošla.

Žene — dekleta! Udeležite se te lepe predstave v čim večjem številu. Začetek ob 7 zvečer.

Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini Sfiligoy ter eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni frančiškanskega gledališča. Predstava bo ponovljena v sredo, 26. maja, ob isti uri.

S štajerskega

Smrtna kosa. V Mariboru je umrla 40letna vničarka Frančiška Tratinik iz Kapele, hčerka namenceca Regina Dolar, v Celovcu je umrl 63letni posestnik Jožef Počkal iz Svečine, v Gradcu je umrl mariborski brivec Otmar Rescheneder. V St. Juriju ob j. ž. in okolici so umrli: Katarina Komplet iz Dobja, Franc Juhart iz Setine in Marija Soline iz Trnovca. V Celju in okolici so umrli: Ivan Resman, Frida Rojc, Marija Breznik, Neža Knez, v iz Celja; dalje Frane Lešek iz Prožina pri Teharjih, Peter Romih iz Ponikev in Alojz Gajšek ter Robert Prevornik, oba iz Čreta pri Teharjih.

B. S. VAN DINZ

BOGINJA MAŠČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»Avto je že tu, gospod narednik.«
Bliss se je v hipu obrnil in oba policista sta se mu naglo približala. Komaj so se vsi trije začeli odpravljati, že se je razlegel Vancejev glas, kakor bi kdo udaril z bičem:
»Stojte! Odločno se je pri tem obrnil k Markhamu in se mu začudil: »Da ti lahko storiš kaj takega? To je vendar burka! Saj se ti bo smejal ves Newyork.«

Nikdar še nisem videl Vanceja tako divjega in njegove besede so na Markhama močno učinkovale.

»Daj mi deset minut časa,« je nadaljeval Vance. »Nekaj bi rad še ugotovil. Rad bi naredil nek poskus. No, in če ne boš zadovoljen z njim, lahko nadaljuješ s tem neumnim zapiranjem ljudi.«

Heath je postal od jeze kar rdeč.
»Poslušajte, gospod Markham,« je ugovarjal, »imamo že vse, kar potrebujemo.«

»Samo eno minuto, prosim, gospod narednik.«
Markham je dvignil roko. Videti je bilo, da je nenačrtna Vancejeva resnost nanj le vplivala in rodila uspeh.

»V desetih minutah se položaj pač ne bo prav nič spremenil. In če gospod Vance misli, da bo doprinesel še kak nov dokaz, kakršnega še nimamo, smo ga pač pripravljeno upoštevati.«
»Sunkovito se je obrnil k Vanceju. »Česa si se domisliš? Pripravljen sem ti dati deset minut časa. Ali je tvoja prošnja morda kaj v zvezi s tisto stvarjo, ki si jo našel na polici ter si jo vtaknil v žep?«

»O, seveda je, pa še kako.« Vance se je spet začel vesti tako, kakor je bila njegova navada. »No, pa hvala lepa za

odlog, ki si mi ga dovolil... Svetoval bi ti, da rečeš tema dvema policistoma in dr. Blissu, naj stopijo na hodnik in tam počakajo, dokler ne dobe kakšnih novih navodil.«

Markham je po kratkem premišljevanju pomignil Heathu, naj ukaže Hennesseyu in Emeryju, kar je svetoval Vance.

Ko smo bili sami, je Vance odšel po polzasto zaviti stopnicah, Markham, Heath in jaz pa smo mu sledili. »In primis,« je skoraj živahno dejal, »bi zelo rad naredil naglo preiskavo v doktorjevi delovni sobi. Slutim, da bomo tam našli nekaj izredno zanimivega.«

Blissova delovna soba je merila približno kakšnih dvajset stirijskih metrov. Na zadnji strani je imela dvojne široke okne, na vzhodni strani pa dosti manjše okno, ki je gledalo na ozko dvorišče. Ob stenah je bilo več močnih knjižnih omar, ki so bile vse natrpane. V njih so bili kupi pisalnega papirja, knjig, listov in map. Ob stenah, kjer so bila vrata, ki so držala v vežo, je stal dolg divan. Nekako na sredi med obema oknom je bila široka pisalna miza iz mahagonijevega lesa, poleg nje pa je stal vrtiljig stol z blazino. Okrog mize je bilo še več drugih stolov, kar je dokazovalo, da je bil prejšnji večer v tej sobi sestanek.

Bila je to lepo urejena soba in vsepovsod je vladala v njej izredna snaga. Videti je bilo, da so bili celo papirji in knjige razpostavljeni po mizi z vso skrbnostjo. Vse to je dokazovalo, da je dr. Bliss res človek, ki nadvse ljubi red in snago.

V vsej tej sobi je bil videti v neredu samo tisti kot, kjer je bil narednik hrskal po pletenem kožu in iskal tisti teniški okrvavljeni čevlji. Zavese na velikih oknih so bile odgrnjene in popoldanska svetloba je sijala v sobo.

Čim je Vance vstopil, je za trenutek obstal ter se počasi razgledaval naokrog. Kar nekam začudil se je, ko je zagledal okrog mize razpostavljene stole, a zdi se mi, da je še prav posebno pozornost vzbudil v njem tisti doktorjev vrtiljig stol, ki je bil od mize precej vstran. Začel je ogledovati vrata, ki so bila na debelo obložena in ki so držala na hodnik. Potem so

je njegov pogled ustavil na zavesi, s katero je bilo zastrito majhno stransko okno. Stopil je tja ter odgrnil zaveso. Okno je bilo zaprto.

»Čudno,« je pripomnil. »Tako lep dan, kakor je današnji... pa je okno zaprto. Premislil malo to, Markham... In glej, to okno je vprav nasproti oknu tele hiše na drugi strani ceste.«

»In kaj naj bi za vraga po tvojem mnenju to spet pomenilo?« ga je jezno vprašal Markham.

»Stvari si čisto natančno še ne znam razložiti, a zdi se, da se je zgodilo nekaj, česar sosedje ne bi smeli videti. Kar pa se tiče drugih dveh oken, so drevesa tu zunaj tako košata, da popolnoma zastirajo pogled in nihče od zunaj ne bi mogel videti, kaj se tu v sobi dogaja.«

»No, če le kaj, potem gotovo to govori nam v prid,« se je oglašil Heath. »Doktor je zaprl stransko okno ter ga zagrnil z zaveso, da ga nihče ne bi mogel slišati, ki je odšel v muzejsko dvorano, oziroma, da ne bi nihče mogel videti, kam je potem skril krvavi čevlji.«

Vance je odkimal.

»Vaša sodba je do gotove meje pravilna, gospod narednik. A treba je pomisliti tudi na tole: Zakaj na primer naš obtoženeц ni po opravljenem dejanju okna spet odgrnil in ga odprl? Zakaj naj bi pustil za seboj še nov dokaz, da je Kyleja umoril on?«

»Zločinci, gospod Vance,« je nadaljeval bojevito Heath, »ne mislijo vedno na vse.«

»Pri tem zločinu je vprav to nesreča, da je morilec mislil celo na preveč stvari,« je mirno odvrnil Vance. Naravnost pretirano je bil previden, če smem tako reči.«

Ustavil se je pri pisalni mizi. Na njenem robu je ležal trd nizek ovrtnik, v njem pa je bila še vedno modra ovrtnica.

»Evo vam,« je dejal, »tu je doktorjev ovrtnik z ovrtnico, ki si ga je snel snoči med sestankom. Zaponka s skarabejem je bila zabodena prav v tole ovrtnico. Vsak bi jo bil lahko vzel, mar ne?«

Ljubljana na vrhu prvenstvene tabele

Po nadmočni igri je Ljubljana premagala Tobačno tovarno

Z večerajšjo nedeljo so zaključili pomladansko nogometno prvenstveno kolo, v katerem se je SK Ljubljana postala s 6 točkami na čelo prvenstvene tabele. Njej sledi Hermes s 4 točkami, Mars z 2, Tobačna tovarna pa je ostala brez pike. Večraj so se tudi začele prvenstvene tekme rezervnih in juniorskih moštev. Zanimanje za vse tekme je bilo precejšnje, seveda je bilo največje za popoldanske tekme.

Tekme rezerv in juniorjev

Tob. tov. jun. : Žabjak jun. 10:0
Na igrišču Ljubljane so se dopoldne pomerila štiri juniorska moštva. V prvi tekmi so premočni mlajši Tobakarji zasluženo odpravili še mlajše Žabjake kar z 10:0. Pri Tobakarjih je bilo nekaj dobrih moči, dočim smo pri Žabjaki pogrešali skoraj vse, kar je za nogomet potrebno.

V drugi tekmi sta merili moči juniorski moštvi

Mladika jun. : Ljubljana jun. 1:0

Igra je bila neprimerno bolj živahna in razgibana kakor prva. Obe moštvi sta predvajali kar dober nogomet. Zmagali so boljši Mladikarji, čeprav bi obraten rezultat nič ne presenečal. Mladikarskim juniorjem bosta večerajšnji dobitni točki prav prišli, saj so jih dobili proti dobrim Ljubljančanom.

Obe tekmi je sodil g. Makovec.

Tudi za Kolinsko tovarno so imeli dopoldne dvojni spored.

V prvi tekmi so se spogledali na zelenem polju juniorji

Vič jun. : Mars jun. 4:0

Vičani imajo že nekaj časa sem dobre juniorje, pa so svojo premoč pokazali tudi večeraj, ko so domačine Marsove porazili s 4 goli razlike. Zmagala je bila zaslužena. Tekmo je sodil g. Sapošnik.

V tekmi rezervnih moštev pa sta se borili potem moštvi

Mars rez. : Hermes rez. 2:1

Zmagali so zasluženo, ker so predvedli boljše igranje. Na obeh straneh je bilo precej smole. Tekmo je sodil g. Kastelic.

Na Korotanovem igrišču so pa imeli tudi dopoldansko tekmo rezervnih moštev.

Ljubljana rez. : Korotan rez. 2:1

sta nastopila. Igrišče je bilo v slabem stanju. Zmagali so boljši Ljubljančani, ki so domačinom odnesli obe točki. Oba gola za Ljubljanjo je zabil Jicha. Dobro je sodil g. Jenko.

Žabjak : Vič 7:0 (3:0)

Prva popoldanska tekma je bila prvenstvena borba med Žabjakom in Vičem. Oba kluba sta se borila za točke v drugem razredu. Za tekmo je bilo v obeh taborih precej pripravljenosti. Obe moštvi sta računali na zmago, premaganci pa prav zagotovo niso računali, da bodo izgubili in to še s tako visokim rezultatom.

Žabjak je dal večeraj kot prerojeno igro, polno borbenosti in velike volje do zmage. Igral je preprosto, toda koristen nogomet. Pred nasprotnikova vrata je prihajal s preprostimi potezami, napadaleci so streljali iz vseh pozicij. Fantom se že pozna sistematičen trening.

Vičani so sicer v polju igrali, v 16-metrskem prostoru, posebno v drugem delu igre kombinirali in kombinirali, gola pa niso zabili niti enega samega. Vičanski napad je bil večeraj veliko premehek, pomočniška linija je bila raztrgana in ni vezala obrambe z napadom, obrambni trio se ni mogel uspešno upirati razigranim Žabjakaom.

Žabjak je večeraj zasluženo dobil. K že dvema dobljenima pikama, ki ju je dobil s protestom proti verifikaciji tekme Korotan: Žabjak, je pripisal večeraj še nadaljnji dve. Tako ima zdaj v celem 4 pike in je takoj za Mladiko, ki jih ima 6. Tekmo je sodil g. Kos.

Sportne vesti

V večerajšnje tekme v hrvaškem nogometnem prvenstvu. Večraj so se nadaljevale tekme v hrvaškem državnem nogometnem prvenstvu. Največje zanimanje je bilo za tekmo med Gradjanskim in hrvaškim prvakom in Konkordijo. Gradjanski je zmagal z 2:1. Gole za Gradjanskega sta zabila Wolfi in Matekalo. Ostali nogometni rezultati so bili naslednji: Ličani : Ferraria 2:1, Hašk : Zelezničar 3:1, ZET : Redarstveni 8:1. Prvenstvena tabela pa je po večerajšnji nedelji takšna: Gradjanski 22, Konkordija 18, Hašk 18, Ličani 13, Zelezničar 9, Ferraria 9, ZET 4 in Redarstveni 3.

Maurice Zermatten: Težka pot
Odlomek iz romana —
Prevedel Joža Mahnič.

»Dobro si izbral!« je pohvalil Mi-zdelo lahko. V preproščini kmeč-chela eden izmed stricev, katerega oči so bile le še kakor bleščeče se re-zilo med dvema skoraj zaprtima ve-kama. Yvonno so veselili pokloni, ki bi jo zaradi Michela kakor pa nje sa-me. Da so njegovi odobrili njegovo izbiro, je bila tem bolj vesela, ker je gleda istega slutila pritajeno nevoljo pri svoji tašči.

Vendar se je počutila zelo tuja v družbi teh moških in žensk, ki so se gnetli okoli nje. Čutila je razliko ce-lo med seboj in Michelom... On je po dvajsetih letih ločitve znova nave-zoval s svojo zemljo in domačijo stike, ki so bili samo zrahljani. Ta ženi-tev se je postavljala v sredo njegovega življenja čisto redno kot nujen mejnik, h kateremu je bila usmerjena vsa njegova mladost. Pokleknil je na isto mesto, kamor so poklekali vsi njegovi. Krščen v tej cerkvi se je tu sedaj tudi obvezal, da bo ostal zvest neki ženi. Čez nekaj let bodo končno prav tu tudi odložili rakev z njego-vim truplom, preden ga bodo izročili vlažni in hladni zemlji.

Toda ona? Kje je tisti kraj, kjer njeno življenje tako opravlja svoje postaje? Če bi bila rojena v tem hribovskem kraju, bi se čutila tako zelo vanj vovključeno, da bi se ji življenje

Ljubljana : Tob. tov. 6:1 (1:0)

Igrišče Ljubljana, Okrog 600 gledalcev. Pelicon, Aeko, Pepček in Hacler po enega. Sodil g. Mehle.

Čeprav je bila večeraj na sporedu nogometna tekma med prvim in zadnjim v prvenstveni tabeli, se je vendar zbralo na igrišču Ljubljana kar lepo število nogometnih prijateljev. Nihče ni pričakoval, da bo imela Ljubljana s Tobačno tovarno težko delo in tekma sama je tudi potekala v znamenju precejšnje premoči domače enajstovice. Tobačna tovarna je nastopila nekoliko oslabiljena: manjkal je Roth v napadu, Januš v srednjem krilu je igral s še ne popolnoma ozdravlo roko, kmalu po začetku pa je bil poškodovan tudi Milanovič, ki je potem do konca le stiral. Vse te okoliščine so se znatno bolj pripomogle, da Tobačna tovarna ni bila Ljubljani ravnopraven nasprotnik. Kloniti bi morala tudi tedaj, če bi imela Tobačna tovarna najboljšo možno na polju, saj je bila večeraj Ljubljanska enajstovica razigrana in predvedla prav dopadljiv nogomet.

Ljubljana je nastopila v navadni postavi, le da ni igral Vodeb; v branilih pa je igral Hassl. Od začetka do konca tekme je Ljubljana odločno prevladovala, v drugem polčasu mnogo bolj, ker so se Tobakarji utrudili. Tudi v prvem delu igre so imeli glavno besedo domačini, le da tega niso mogli izraziti tudi v golih. Držala se jih je precejšnja smola in nekaj nevarnih žog je šlo nad drogov. Najboljša je bila, kakor navadno, pomočniška linija in razigrani napad, ki je pred Oblakovimi vrati vrstil vedno znova nevarne situacije. Med napadalcji pa je bilo še nekaj preveč oklevanja pri streljanju na gol. Pelicon na krilu se je nekajkrat spustil v odvisno dribljanje. Obram-

Medeno žganje – sladka pijača

Tako so čebelarji pred 40 leti zares docela izkoristili donos čebel

Malo čuden se bo zdel marsikomu gornji naslov in morda bo kdo zamejaval z glavo; češ, še tega treba, saj naši kraji pridelujejo že itak velikanske množine tega strupa iz drugih do-brin, sedaj pa še iz medu, tega dragocenega pridelka naših marljivih čebel. Da pa bom upravičene pomisleke takoj razpršil in odstra-nil neprijeten učinek naslova, naj takoj povem, da so pridelovali medeno žganje takrat, ko čebelarstvo še ni imelo priprav, orodja in strojev, da bi lahko izkoristilo medeni donos čebelice, in pa ne naravnost iz medu, marveč kot postran-ski pridelek, da se je tako vsestransko izkori-stil tudi čebelic in ni šlo nič v izgubo.

Dokler ni bilo pri nas še znano točilo, ve-mo, da so povsod podirali čebele in pridelovali med na ta način, da so medeno satovje mečkali s škafih ali malih kadeh s posebnim lesenim tolkačem toliko časa, da je iz medenega sa-tovja nastala gosta brozga, katero so potem dali na posebno sito, da se je med odcejal v podstavljeno kad, kar je pa potrebovalo več časa. Pa še ko se je med v glavnem odcedil, je v voščnah ostalo še dokaj medu. Zato so jih v posebnih stiskalnicah stiskali, da so dobili tako imenovane »presence«.

Naj tu mimogrede imenim, da je bilo po »garantiranem pitancu«, to je medu, ki so ga rabili za pokladanje, precejšnje povpraševanje in ga je čebelar prav lahko in tudi nekoliko dražje prodal.

Toda tudi izprešane voščine so bile še masne, ker so imele v sebi še precej medu. Da pa niso tega popolnoma nekoristno izgubili, so ga uporabili za kubo žganja. Ko je čebelar podrl vse panje in pustil primerno število ple-menjakov, je pričel prazne panje snaziti in zbirati staro satovje in drobir od voščin. Po vestno opravljenem delu je navadno v novem-bru prešel h kuhanju voska. Tedaj je prekuhal tudi izžmete voščine. Naravno je, da je bila voda, v kateri jih je kuhal, zelo sladka. Na koncu kuhe so to sladko vodo imenovali me-dica, zlijali v poseben sod. Naravno, čim bolj je bilo leto medeno, tem več te medicine, pa tudi tem slajše so dobili. Tako je čebelar po številu svojih panjev zbral 200–600 litrov te tekočine. Sode z medicco so zvalili v toplo klet ali pa hlev in tu je pričela kipeči, to je sladkor se je s pomočjo gliciv kvasovk spremenil kot povsod pri kipenju v alkohol. Ker pa je medicina zelo burno kipeła, zato sod ni smel biti poln. Vrenje je trajalo kaka dva meseca in v januarju je navadno vse sladkor pokipel, kar je naznanjal tudi oster duh po njem. Tedaj je prišel čas, da so iz tega kuhali žganje. Ker je bil to lasten pridelek čebelarja, zato je bila kuha dovoljena brez pristojbin. Čebelar je sa-mo naznanil ifnančni kontroli množino medic-

ba dvojica se je nekajkrat znašla v kožljivih momentih in ni dala dobre partije. Rožič v vratih je dobro opravil svoje delo, dobljenega gola pa ne bi držal tudi odličnejši vratar.

Tobačna tovarna. Kazalo je, da se bodo Tobakarji žilavo upirali. Spet so se borili srčno in do odnora držali kar odprto igro. Z re-zultatoma 1:0 so odšli v garderobo. V prvem de-lu igre so zastreljali prisojeno 11 metrovko. Najboljši del Tobačne tovarne je bil obrambni trio, ki je reševal, kar se je sploh dalo rešiti. Oblak v vratih je lovil nekaj sila težkih žog, v slabu pa mu štejemo, ker je spustil dve, tri lahko ubranljive žoge. Dal pa je na splošno dobro igro. Obramba se je v drugem delu igre že izčrpala, kar seveda ni čudno. Pomočniška linija je bila slaba, najboljši pa je bil v njej Januš. V napadalni vrsti je šel ves nogomet le bolj na slučaj. Velikokrat pa so Tobakarji ne-varno napadli in iz takšnih prodorov je rezul-tiral tudi lep Nagodetov gol. Razen Nagodeta in Marna pa ni bilo v napadu uporabnega moža.

Tekmo je Ljubljana zasluženo dobila. Bila je v vsakem pogledu boljša in le smoli se ima zahvaliti, da ni bil rezultat še večji.

Tekmo je sodil g. Mehle, ki smo ga po dol-gem času spet videli na domačem igrišču. Rešil je dobro nelahko sodniško dolžnost pri večeraj-nji tekmi.

Tekmi za italijanski pokal

Včeraj sta bili na sporedu tudi dve tekmi za italijanski pokal. Bili sta to semifinanci tekmi, v katerih so se pomerila tale moštva: Torino : Roma in Venezia : Genova. Tekme so se končale takole: Torino je na domačih tleh odpravil lanskeoletnega državnega prvaka Romo s 3:1, Venezia pa je tudi na domačih tleh zmagala nad Genovo z lepim re-zultatoma 3:0. V finale sta se torej plasirala Ve-nezia in Torino. Tekma med njima bo odločila, kdo od njiju bo dobil v last lepi italijanski nogometni pokal.

in prosil dovoljenja za kuho žganja za dolo-čen čas ter v kratkem pričel kuhati. Ob začet-ku, kot tudi ob zaključku kuhe, je prišel član finančne kontrole pogledat, kje se kuha, iz če-sa se kuha, ali se je v pravem času pričelo in končalo. Ob zaključku je kotel zapeljal. Čim bolj je bilo leto medeno, tem več je medica dala žganja. Dobrota in kakovost pa je bila odvisna od spretnosti in izkušenosti kuharja. Da pa pri delu ni sameval, je samo ob sebi umevno, saj se povsod najdejo ljubitelji šilca, ali kot so tam rekli »pudelač«, in ti so kmalu ovohali, kje se kuha ta zlahna medica. Kuhar pa ni bil skop. Posebno če mu je šlo delo od rok in mu je dobro teklo, tedaj je tem va-sovalcem, ki so pri takem »vsovanju« marsikatero razdrli, postregel do sita, da so odšli z re-dnim nosom in negotovim korakom. Žganje iz medicine pa je bilo res dobro, bilo je milega okusa in zelo prijetnega vonja. Če si natočil v sobi kozarček, tedaj je vsa soba prav prijet-no zadišala po tej pijači. Poznavalci pijače so res govorili, da je to pravo zdravilo. Čebelar je nakuhal navadno toliko, da je imel žganja za domačo potrebo do novega pridelka. Tudi ženski spol ni zametaval tega žganja. V jeseni ob ličanju ali slačenju koruze so čebelarji imeli vedno dosti delavcev. Čebelar je že nekaj dni prej raztopil v žganju med in dobil tako rekoč dvakrat medeno žganje... Ker je bila pijača zelo sladka in je med vjetno žganju ne-koliko ostrine, ga je bilo prijetno piti in so ga tako mladi in stari, ženski in moški spol radi lokali ter zatirali z domačim kruhom.

(Po »Sadjarju in Vrtnarju«.)

V okolici dež, v mestu suho

Ljubljana, 24. maja.
Po vremenskih zapiskih je prav danes poteklo 14 dni od zadnjega izdatnejšega dežja. Preteklo nedeljo, 16. maja, je sicer v Ljubljani in okolici padlo nekaj deževnih kapljic, toda tega ne more-ta vpoštevati vrtnar niti kmetovalec. V nedeljo, 16. maja, pa so bili po pokrajini drugod mo-nejši nalivi. Tako je nevihta besnela v Sodražici in okolici. So pa kraji, ki niso imeli dežja že po 2 in celo 3 tedne.

Zadnje dneve, ko je bilo splošno podnevi lepo in sončno, se je navadno nebo proti večer-ni muram prepreglo s črnimi pokostimi oblaki. In mnogi ljudje, posebno vrtnarji, mali obdelo-valci in drugi, ki so se posvetili poljedelstvu, so z globokim upanjem pričakovali, da se vilje na polja blagodejno in izdaten dež. Vendar so se črni oblaki vselej razgnali. Dežja ni bilo. V ne-deljo, ko je podnevi vladalo krasno in toplo vre-

Ljubljana

Koledar

Ponedeljek, 24. velikega travna: Pomoč kristjanov; Suzana, mučenica; Afra, mučenec. Torek, 25. velikega travna: Gregor VII., papež; Urban I., papež in mučenec; Bonifacij IV., papež.

Obvestila

Gostovanje italijanske gledal. družine »Ren-zo Riccio«. V ponedeljek, 24. maja, torek, 25. maja in v sredo, 26. maja, bo gostovala v Drami sku-pina dramskih igralcev, katere vodja in prvi igra-lec je Renzo Riccio. Ta skupina spada med štiri najboljše italijanske, ki trenutno obstajajo. Spored gostovanja je sestavljen iz dveh iger lažjega zna-čaja: »Amarsi così«, »Vivere insieme« in drame »Il piccolo santo«. Opozarjamo na to nenavadno prireditev, ki nam bo dala priložnost spoznati ra-ven italijanske drame, ki nam je bila doslej znana samo po enem primeru, ko smo videli Goldonijevo »Zdravo na vas!«. Veljale bodo cene od 20 lir navzdol.

Vincenzo Trieri: »Amarsi così«. Komedija v treh dejanjih. Prvo in drugo dejanje se dogaja v Rimu. Tretje v milanskem hotelu. Čas: sodobnost. Osebe: Gianfranco Scala — Renzo Riccio, Matteo Iroldi — Arnaldo Martelli, Andreo Tolomei — Tino Bianchi, Massimo Barignano — Giulio Oppl, Enio Villa — Manfredo Bianchi, Simonella Rua — Eva Magni, Livia Maldonato-Iroldi — Lola Brac-cini, Olimpia Iroldi — Elsa De Giorgi, Cesarina Iroldi — Anna Maria Bottini, Silvia — Franca Viglione, Gina — Elda de Cesari. Režiser: Renzo Riccio, scenograf: Enrico Kaneclini.

V torek bo igrala skupina Renza Riccija tri-dejanko Giulia Viole: »Vivere insieme«, delo, ki ga študira tudi naša drama in katerega premiera bo prihodnji mesec. Opozarjamo na to predstavo Riccijeve skupine, ki jo bodo znali ceniti vsi lju-bitelji gledališke umetnosti, ker bodo imeli priložnost spoznati originalno interpretacijo dela in razliko med italijansko in kasneje našo uprizori-tvijo. Taka primerjava je za občinstvo kakor za igralce važnega pomena, ker je velike vzgojne vrednosti.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Ponedeljek, 24. maja, ob 18: »Amarsi così?« Go-stovanje italijanske gledališke družine »Ren-zo Riccio«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. Torek, 25. maja, ob 18: »Vivere insieme«. Gosto-vanje ital. gled. družine »Renzo Riccio«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. Sreda, 26. maja, ob 18: »Il piccolo santo«. Gosto-vanje ital. gled. družine »Renzo Riccio«. Cene od 20 lir navzdol.

OPERA:

Ponedeljek, 24. maja. — Zaprtlo. Torek, 25. maja. — Zaprtlo. Sreda, 26. maja, ob 18: »Prodana nevesta«. Red Sreda. Četrtek, 27. maja, ob 18: »Madame Butterfly«. Red Četrtek. Petek, 28. maja, ob 18: »Vnebovzetje B. D. M.« (oratorij). Red B.

Strela ga je ubila

Preteklo nedeljo popoldne okrog petih se je nad Veliko llovo goro nenadoma napra-vilo k nevihti. Franc Mehle, Tomčev oče, ki je opravljal cerkovniško službo, je šel zvoniti hu-di uri, kar udari strela v zvonik in moča na mestu ubije. Vse sočustvje z ubogo družino, ki je že itak zadnje čase hudo prizadeta. Rajnki Tomčev oče je bil odločen in značajan krščanski mož, splošno spoštovan povsod, kjer so ga poznali. Naj uživa zasluženo plačilo pri Bogu! Težko preizkušani Tomčevi družini na-se sožalje!

me, ugodno za kopanje, je tudi pozneje kazalo, da dobimo dež, ki bo vnovič namočil mokrote po-trebno zemljo. Tako-le okoli 3 jutraj se je nebo zatemnilo. Začelo je deževati.

Mnogi delavci in drugi, ki so že zgodaj za-posleni v mestu, so se davi čudili, da so v središču mesta utice in ceste, trgi in drugi pro-stori popolnoma suhi. Ni bilo niti najmanjšega sledu o tem, da bi davi kaj deževalo v mestu. Drugače je bilo v okolici, zlasti v jugozapadnem delu mesta in na dolenjski strani. Tam so dobili okoli 3 jutraj primerno množino dežja, ki je vse njive in grede dobro namočil. Tudi ceste so bile jutraj blatne. Pojavil se je bil lijak, ki je zavzel le opek pas zemlje. So primeri, da je bila davi kaka cesta v tem predelu mesta mokra in blatna, druga pa popolnoma suha. V severnem delu me-sta in v predelih proti Ježici in Savi ni padla niti kaplja dežja. Nekaj dežja pa so dobili Vičani in Rožnodolci.

namignil na ljubezen, ki se mu je je izpovedala. Njegov molk se ji je zdel kakor dokaz za njegovo brezbriznost do njenega telesa.

In dalje, je se ne bo nekoč nena-doma vsa spomnil? Vzel jo bo v na-ročje, jo obsopal s poljubi, gledal s prosečimi očmi. Nenadoma pa jo bo od njegove roke spustile. Vstal bo, okleval nekaj časa na pragu, nato pa kakor blazen zbežal v noč, ker bi se med njim in njo pojavila podoba one-ga tretjega... Spreletel jo je srh.

Michel je to opazil:

»Kaj ti je, Yvonne?«

Ona ni vedela kaj odgovoriti. Na-daljevala sta pot, polagajoč noge med kamne; vodila ju je še vedno dvojna vrsta vodoravnih lat in navpičnih ko-lov.

Sredi gozda sta se vsedla. »Odpočij se!« ji je dejal ljubezno. Njegov glas je bil miren in resen. Sledu drhtenja ni bilo v njem. Kako se more počutiti tako zelo varnega v svoji sreči? Ali morda meni, da sta s poroko za vselej pretrgala s preteklostjo in da se ne more sedaj nič več pripetiti, kar bi moglo omaja-ti njegovo srečo? Sprva je začutila v sebi zavist ob tem miru, kjer se ji je zdelo, da se skriva tudi nekaj tiste spretno izražene nesramne porogljivo-sti. Toda ne, preveč iskrenosti je bilo v teh besedah! Nima prav, da vidi pri bližnjem vedno le slabe nagibe in da se sama čuti neprestano varano in preganjano.

»Odločen odgovor Italije zatiralcem narodov«

Italijanski narod je razkril sovražnikovo igro in je odločen nastopiti proti njej z vsemi razpoložljivimi sredstvi

Berlin, 21. maja. s. Pod naslovom: »Odločen odgovor Italije zatiralcem narodov« objavlja »Nachtasagbe« čez vso stran govori, ki ga je imel predvčerajšnjim v senatu podtajnik za zunanje zadeve Bastianini. Iz celotnega govora poudarja zlasti tista mesta, kjer je govora o korakih, ki se nanašajo na novi red, za katerega se Italija bori, ter na strahotno nevarnost, ki jo predstavlja boljše vize za Evropo, nato pa omenjeni list prinaša še svoje pripombe pod naslovom: »Razkrinkana peklenska igra«. Najprej poudarja, da sovražnik danes misli ukloniti Italijo z živčno vojno, ki jo izvaja z najbolj nečloveškimi sredstvi in s tem, da grozi z vdorom, nato pa zatrjuje, da italijanski narod ve, kam meri ta nizkotni sovražnikov manever ter nanj odgovarja s prepričanjem in čudovito odločenostjo, ki sta v popolnem nasprotju s sanjami, fantazijami in cilji sovražnikove propagande. Ta odločenost in prepričanje — nada-

ljuje list — se vidi tudi iz velikega Bastianini-jevega govora, in njegove besede so izraz čustev vsega italijanskega naroda. »Bastianini« piše dobesedno omenjeni list, »je jasno povedal, da je italijanski narod razkril igro zatiralcev narodov in da je odločen, nastopiti proti njej z vsemi sredstvi, ki z njimi razpolaga.«

Podtajnik za zunanje zadeve — končuje »Nachtasagbe« — je poudaril, da imajo države trojne zveze iste cilje in da so tudi poti, ki so si jih za doseg te ciljev izbrale, iste. Italijanski državni podtajnik je lahko prepričan, da nemški narod zna pravilno ceniti žrtve, ki jih je doprinesla Italija, in da z zadovoljstvom sledi možatemu ponašanju italijanskega naroda pri obrambi svojega življenja in svoje časti, tako kakor je tudi italijanski narod trdno prepričan, da se bo končna zmaga nasmehnila mladim narodom.

Seznam izgub, ki so jih Angleži in Amerikanci utrpeli v bojih za Sredozemlje

Rim, 21. maja. s. Objavljen je bil seznam sovražnikovih izgub na vseh bojiščih Severne Afrike (Libija, Egipt in Tunis) in v Sredozemskem morju od 10. junija 1940 do 13. maja 1943.

Ujetnikov 68.904, oklepnih vozil (uničenih ali zajetih) in blindiranih avtomobilov 5.833.

Topov različnih izmer (uničenih ali zajetih) 1.524.

Tovornih avtomobilov in drugih avtomobilskih vozil (uničenih ali zajetih) število nedognano (več tisoč).

Strojnic in nehotnega orožja (uničenega ali zajetega) zelo visoko število.

Letala, ki jih je zbil oson letalstvo ali so bila uničena na tleh ali pa zbita od protiletalske obrambe, od strelav kopenskih oddelkov ali pomor-

skih enot 5.739. Letala, ki so bila verjetno zbita, katerih usoda pa ni bilo mogoče dognati, okrog 2000.

Vojne ladje, ki jih je potopila mornarica ali pa letalstvo: križark 32, pomožnih križark 3, rušilec in torpedovk 40, podmornic 83, pomožnih ladij 4, manjših ladij 7.

178 parnikov za 1.157.500 ton. Dve čezoceanski ladiji za 40.000 ton, 16 petrolejskih za 150.000 ton, ladjarje in manjših pomožnih ladij 16.

K temu je treba prišteti tudi podatke o izgubah, ki so bile nasprotniku prizadejane v sodelovanju z nemškimi letalstvom: 3 rušilci, 7 manjših ladij, 10 parnikov in ena petrolejska. Končno je naše letalstvo skupaj z letalsko-pomorskimi enotami Italije in Nemčije potopilo eno križarko,

Težke izgube Amerikancev ob izkrcanju na otoku Attu

Japonska posadka je nasprotniku prizadejala težke izgube

Tokio, 21. maja. s. Prvi podrobni popis izkrcanja ameriških sil na Aleutskem otoku Attu in junaškega odpora pešice mož iz japonske posadke, je podan v dopisu, ki ga je sicer malo kasno poslal dopisnik agencije Domaj, ki se nahaja med japonskimi silami na otoku. Poročilo pravi, da so se 14. in 15. maja Japonci nasprotniku še naprej upirali z vso trdnostjo, čeprav so bili mnogo šibkejši, pa so vendar sklenili nadaljevati boj do poslednjega moža. Poročilo potem poudarja, da je prišlo pred prvimi ameriškim izkrcanjem na Attu 12. maja do letalskega bombardiranja, ki je trajalo osem ur in je veljalo japonskim postojankam na otoku. Napad ameriških letal se je začel okrog dveh ponoči. Ob 10 so se nasprotnikove bojne ladje pojavile zunaj zaliva Holtz pod zaščito močne megle in začele streljati z vso besnostjo, salvo za salvo. Zdelo se je, kakor da misli nasprotnik oloko čisto razrušiti. Sprednje obrežje japonske postojanke so odgovarjale na ogenj in držale ameriške bojne ladje v občutni oddaljenosti od otoka, toda med tem medsebojnim streljanjem se je skupini ameriških čet posrečilo izvesti izkrcanje, potem ko so japonski možnarji in strojnice pogonale v zrak večji del izkrcevalnih enot, ki so vdrle v zaliv Holtz.

Precej kasneje se je druga velika sovražna pomorska skupina pojavila ob zalivu Massacre in začela s silovitim zapornim ognjem. Pod zaščito tega ognja se je 27 ali 28 velikim izkrcovalnim splavom posrečilo zapluti v zaliv, toda epričo osredotočenega obrambnega ognja so se morali vrniti k prevoznim ladjam, ki so bile zunaj zaliva. Deset od teh splavov je bilo z ljudmi vred uničenih. Več drugih je bilo tako zadetih, da obstaja dvom, ali so se sploh mogli še dalj časa držati na površini. Kasneje, namreč jutraj, pa se je vreme zboljšalo in nebo zjasnilo in to je omogočilo sovražnim letalom, da so priletela izkrcovalnim oddelkom na pomoč, dokler se popoldne Amerikancev končno ni posrečilo stopiti na kopno in izkrcati oddelke čet. Japonska strojniška gnezda in topovi ob obrežju so odprli smuten ogenj na nasprotnikove črte, toda epričo dejstva, da se je nasprotniku posrečilo narediti mostičke tako v zalivu Holtz, kakor tudi v zalivu Massacre, je bilo mogoče izkrcati močna ojačenja nazivlje občutnim izgubam, ki so jih Amerikanci imeli pri tem nastopu. Dopisnik pristavlja, da so ob 19 Amerikanci poskušali izkrcati novo skupino 250 ljudi v zalivu Salana, toda Japonci, ki so ta naskok pričakovali, so pustili nasprotniku, da se je izkrcal, nato pa so ga obsuli s strojniškim ognjem in strel-

iz možnarjev. V nekaj minutah je bilo obrežje pokrito s trupli. Naslednji dan so se nasprotnikove bojne ladje približale otoku, da bi podprle kopenske sile. Dopisnik pravi dobesedno: »Sam sem videl skozi megle eno bojno ladjo in eno težko križarko, ki sta bili oddaljeni 2500 do 3000 metrov od obale. Nenadoma sem zapazil strahotno eksplozijo, ki je zamajala bojno ladjo, stebel vode pa se je dvignil v zrak, visok več sto čevljev. Tisti izmed nas, ki so videli ta prizor, menijo, da je ladja zadela na eno od naših min ob obali ali pa jo je zadela japonska podmornica.« Dopisnik končuje takole: »Bojujemo se še vedno. Borimo se srdito in to bomo delali, dokler bo v nas le še kapljica krvi. Naše število je majhno, toda naša moralna je visoka.«

Visoke časti za padlega poveljnika vse japonske mornarice

Tokio, 22. maja. s. Uradno je bilo objavljeno, da je aprila padel v boju poveljnik japonske mornarice admiral Jamamoto. Jamamoto je bil star 59 let in je leta 1904. vstopil v mornariško šolo, naslednje leto pa se je kot kadet udeležil japonsko-ruske vojne na ladji Mišip, kateri je poveljeval admiral Togo. Ze takrat je bil hudo ranjen. Pozneje je naglo napredoval in sodeloval na raznih mednarodnih pomorskih konferencah, ko je šlo za rešitev vprašanja mornariške oborožitve. Leta 1939. je bil imenovan za poveljnika združene japonske mornarice.

Po junaški smrti je japonski cesar admiralu Jamamoto poveljal v velikega admiralu in ga odlikoval z velikim trakom reda krizanteme in določil zanj pogreb na državne stroške. Zenske ostanke padlega admiralu bodo v nedeljo prepeljali v Tokio in jih položili v mornariškem domu na oder. Admiral Jamamoto je v japonski zgodovini prvi poveljnik mornarice, ki je našel smrt na bojnem polju. Pogreb na državne stroške, ki ga je odredil cesar, pomeni največjo čast za junaškega admiralu. V novejši japonski zgodovini je bilo le 19 oseb deležnih enakih časti, med njimi veliki admiral Togo. Podelitev reda krizanteme, ki je najvišje japonsko viteško odlikovanje in podelitev prvega reda vojaške zlate kolajne, kakor tudi povišanje v velikega admiralu, so dokazi, da hoče Japonska za zmerom ohraniti v spominu ime zmagovalca v vseh bitkah na Tihem morju, v Indijskem morju in na južnih morjih.

Kolumb odkriva Ameriko

Ko je dospel v Španijo, Kolumb ni bil takšna ničla in obupan pustolovec, kakor so ga naslikali nekateri tuji zgodovinarji. Nasprotno, bil je mož velikih lastnosti, izkustev in nadarjenosti, ki so ga odlikovale in priporočale državi, kakor je bila Španija, katera je rabila za izvedbo obsežnih načrtov katoliškega kraljevskega para nadpovprečnih mož. Kolumb je bil mornar, ki je preplul Sredozemsko morje in Atlantski ocean na ladjah Genovezanov, ki so bili prvi mornarji sveta. Bil je poslovni človek v službi dveh največjih trgovskih in bančnih hiš v Evropi. Poznal je kozmografijo toliko, da mu je zadostovala za vodenje plovbe in — nazadnje še stvar, ki je bila za španski kraljevski par najvažnejša, da je namreč že plul v Gvinejo in je obiskal portugalski dvor in vedel za mnoge tajne reči, katere je kralj Ivan II. na vso moč skrival, vstevši tu tudi umor. Ker ga je na dvoru priporočil vojvoda Medinaceli, je bil zato takoj sprejet in dobil vodstvo urada, ki je deloval po nalogih Alfonza de Quintanilla, načelnika glavnega kastiljskega računovodstva, kateri je imel svoje prste pri prejšnjih odpravah za osvojitve Kanarskega otočja. Ne gre tukaj za neke vrste »sumnjenec«, ki sta mu ga izkazala kraljica in Quintanilla, pač pa za resnično zaposlitev, ki sta mu je dala.

Gotovo je, da je Kolumb takoj predložil svoj načrt, da je po morju plovč mogoče priti skozi zahod na azijski Vzhod in tako s to hitro in prosto potjo potisniti ob stran drugi dve poti, po katerih se je dalo priti do dišav, draguljev in zlata na vzhodu in katerih so se posluževali Italijani in Arabci. Uresničenje Kolumbovega načrta bi bilo za Španijo velikega pomena, ne le

zavoljo neizmernih gospodarskih možnosti, ki so se pojavljale na obzorju, temveč tudi kot politično maščevanje nad Portugalsko. Upoštevati je treba tudi sovraštvo, ki so ga Španci gojili do Portugalcev, svojih tradicionalnih sovražnikov, da pride potem do veljave zamisel, katero je Kolumb hotel izpeljati. In to je tisti politični razlog, katerega zgodovinarji niso upoštevali in katerega je treba imeti pred očmi, da razumemo dogodke, ki so se zvrstili v šest ali osem letih pogajanj med Kolumbom in špansko kraljico.

Okolnost, da so Kolumba takoj vzeli v državno službo kastiljske države, dokazuje, da je katoliška kraljevska dvojica že od vsega začetka razumela, kaj jima je prinesel nekdanji prijatelj portugalskega kralja Ivana II. Ako so bili v glavnem njegovi načrti sprejeti, s tem se ni rečeno, da ne bi že od vsega početka razpravljali o podrobnostih, posebno pa o znanstvenih osnovah načrta. Govori se o komisiji zemljepiscev in zvezdovedov ter pomorskih pilotov, ki je imela številne seje in na njih pretresala in preračevala načrt. Bujna domišljija pisateljev, pesnikov in slikarjev se je sprostila, hoteč podati pravo podobo Kolumba, pa se je tega dela lotila s špansko nevednostjo, ki je zanikavala okroglost zemlje, in je zbijala šale iz sanjavih tučev. Vendar se zdi, da bi bila takšna komisija in takšne razprave prezgodnje, kajti od leta 1485 pa do januarja 1492 je bila vsa Španija preobložena z delom za rešitev svojega stoletnega notranjega vprašanja: osvoboditev narodnega ozemlja zadnjih ostankov muslimanstva.

Teoretično bi se dala čezmorska odprava izpeljati tudi v vojnem času. Prav gotovo oboževitelj treh ladij, rekrutacija nekaj sto ljudi in strošek dveh milijonov maravedisev ne bi mogli pomeniti slabitev kopenskih in pomorskih sil ali celo pretežno denarno breme za španske države finance. Dejansko pa je bila stvar nemogoča zaradi političnih posledic, ki bi jih rodila. Por-

tugalska ne bi nikdar dopustila, da bi Kastilja triumfirala, tudi tedaj ne, ako bi ostal sporazum v Alcaçovasu po črki neokrnjen. Saj bi se s tem podrl ves smisel sporazuma, katerega cilj je bil, da bi si ohranili Portugalci za vekomaj izključno pravico do trgovske izrabljanja Azije. Tedaj je bila portugalska kopenska sila sicer šibkejša od španske, pač pa je bila Portugalska mnogo močnejša na morju. Zato Španija ni smela tvegati, da bi kralj Ivan napovedal vojno, ki bi vzpodbudila odpor Mavrov in bi verjetno močno zavrla osvojitve zadnjih islamskih pokrajin. Smer španske borbe se je morala zatreti držati stalno in neprestano tradicionalnega pravila: najprej združiti državo in živeti v miyu s Portugalsko, potem pa s slednjo zaigrati odločilno igro za gospodstvo nad morji in za premoč v trgovini z Vzhodom.

Jasno je, da je bil Kolumb za takojšnje uresničenje svojega načrta. V tem smislu je treba razumeti tudi njegovo pritoževanje nad izgubljenim časom, nad nasprotovanjem dvora itd. Bil je Genovezan in mornar in nagnjen k hitrim odločitvam. Toda niti vladarska dvojica niti njuni ministri in svetovalci se niso mogli vesti drugače, kakor pa so narekovala zgodovinske koristi in verska nagnjenja španskega ljudstva. Čim pa je bil izveden narodni program, uničena arabska oblast in so nagnali Jude, se je kraljevski par takoj lotil portugalskega vprašanja in dal prosto pot pobudam Kristofa Kolumba.

Kolumbove kozmografske zamisli so bile jasne in preproste: Zemlja je okrogla, zemeljski poli so naseljeni in vsa morja so plovna. Azija se pa na vsak način razteza proti Vzhodu, bodisi s svojimi celinskimi jeziki, bodisi s svojimi neštevilnimi otoki. Kakšno je torej osrednje vprašanje, ki ga je treba rešiti prej, preden se krmljo naravna proti Aziji čez ocean, ki je še neznan in še ne prepluti? Ugotoviti je treba dejanski obstoj namišljenih skrajnih vzhodnih otokov Azije in določiti razdaljo med njimi in najvzhodnejšimi evropskimi otoki.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

393.
Petru je popotna palica padla iz rok, na obrazu sta se mu prikazala veselje in začudenje. Zgrudil se je na obraz, kakor da komu poljublja noge, rekoč:
»Kristus!... Kristus!...«
Dolgo je bilo vse tiho, potem se je zaslislal spet apostolov stokajoči glas:
»Quo vadis, Domine? Kam greš, Gospod?«
Naziraj ni slišal ničesar, Petrova ušesa pa so ujela žalosten, sladak glas:
»Ker ti zapuščam moje ljudstvo, grem jaz v Rim, da se dam drugič križati.«

394.
Apostol je dolgo ležal na tleh negiben in tihi. Naziraju se je zdelo, ko da je omedlel ali umrl. Nazadnje je Peter vstal, s trepetajočimi rokami pobral palico in brez besede krenil proti sedmim rimskim gricem. Ko je mladenič to videl, je kakor v odmev ponovil:
»Quo vadis, Domine?«
»V Rim,« je tiho odvrnil Peter.
In se je vrnil.

Tokio, 22. maja. s. Novi poveljnik združene japonske mornarice admiral Okoda je eden najspodobnejših častnikov japonske mornarice. Star je 58 let. V mornariško šolo je vstopil leta 1906. Pozneje je zavzemal razna mesta v mornariški službi, leta 1926. pa je bil mornariški ataše pri japonskem veleposlaništvu v Parizu. Pred dvema letoma je bil imenovan za poveljnika mornarice v kitajskih vodah in se je posebno izkazal v vojnih nastopih zadnjih let, kakor je bil lani povišan v admiralu.

Zahvala von Ribbentropa admiralu Esteve

Berlin, 22. maja. s. DNB javlja, da je nemški zunanji minister von Ribbentrop poslal admiralu Estevi, francoskemu glavnemu residentu v Tunisu, pismo, v katerem poudarja pomoč, katero je francoski admiral nudi obrambi tunizijskega ozemlja proti angleško-amerikanskim silam in proti upornim francoskim generalom. Nemški zunanji mini-

ster priznava admiralu Estevi zaslugi, da je omogočil sodelovanje nad najrazličnejšimi sloji tunizijskega prebivalstva in med italijansko-nemškimi oddelki in je tako v veliki meri pospeševal delovanje obeh sil. Admiral Esteve je odgovoril s posebnim zahvalnim pismom in poslal osebnega poslanca maršalu Petainu in predsedniku vlade Lavalu in jima izrazil popolno zaupanje v politiko, ki jo vodita.

Voditelj gospodarskega ministrstva na Norveškem je ustanovil gospodarski svet kot vrhovno gospodarsko organizacijo na Norveškem. Romunski listi posvečajo dolge članke romunski kraljici Heleni za njen rojstni dan in ji izražajo spoštovanje in vdanost romunskega naroda.

S kitajskega bojišča poročajo, da so Japonci po končanem boju, ki je trajal 20 dni v vzhodnem delu Kugana v pokrajini Hopei, uničili 90 tisoč vojakov, ki so pripadali 29. armadi iz Cungkinga.